

Bijlage VWO
2019

tijdvak 1

Turks

Tekstboekje

Bu Kuşaktan Haberiniz Var mı?

(1) ABD'deki bir araştırmaya göre gelecekte var olmak isteyen şirketlerin, geleneksel pazarlama modellerini terk etmeleri gerekiyor. Hem de hemen!

(2) Şirketlerin reklam ve pazarlama stratejilerine yön vermek için kuşak araştırmaları yapmak çok moda. Mesela milenyumdan önce doğan

Millennials'ın, diğer adıyla Y kuşağının teknolojiyle ilişkisi, iletişim eğilimi, çevreye olan sağduyusu, sosyal adalet isteği ve dünyaya bakış açısı incelendi. Bunların ışığında Y kuşağının tüketim modelleri çıkarıldı.

(3) 'Çoğulcu toplum' kavramından yola çıkılarak, Z kuşağıyla ilgili Turner Ignite reklam araştırma şirketi, RedPeak marka ajansı ile ortaklaşa ABD'de nabız tutmuş. Çünkü Z kuşağı ülke nüfusunun beşte birini oluşturuyor. Ve kuşağın yetişmekte olan son üyeleriyle ilgili ilk tespit şu: Bugünün 13-15 yaş grubu 10 yıl öncekilere çok farklı, onların değerlerini, hareket tarzını belirleyen şey ise henüz 13 yaşındayken akıllı telefonla tanışan ilk nesil olmaları. Hatta dış dünyayla kurdukları ilişkinin yönünü değiştiren tek faktör akıllı telefonlar. Millennials kuşağının akıllı telefona ilk erişim yaşı ise 19.

(4) Amerikan tarihinde en fazla çeşitlilik gösteren kuşak aynı zamanda Çokçular. Bunlar, beyaz çoğunluğun da son temsilcileri. İrk, cinsiyet, spordan sosyo-kültürel alana taraftarlık ve kullandıkları farklı sosyal platformlar bakımından da son derece akışkan, sınırları olmayan bir kuşak. Kim olduklarını keşfetme isteği, önceki kuşaklara göre çok daha yoğun. Her alanda yetkin olduklarını, kendilerine kulak verilmesi gerektiğini düşünüyorlar; yüzde 91'i "Ben önemliyim, fikirlerim de önemli" diyor. Özel yaşam kaygıları da hayli zayıf. Teknoloji uğruna. Çokçular'ın yüzde 47'si "Daha hızlı ve kişiye özel erişim için özelimden taviz verebilirim" diyor. Y kuşağında ise bu oran yüzde 39.

(5) Çokçu Z kuşağının yüzde 13'ü asla Facebook kullanmamış. Y kuşağının ise sadece yüzde 3'ü. Z kuşağı için hayvan hakları, Y kuşağı için ise çevre ilk sırada geliyor. Y kuşağının sosyal adalet talebi Çokçular'da ilk 5'e girmiyor. Z kuşağının yeniyetmeleri sadece kültürel alanı etkilemiyor, aynı zamanda 44 milyar dolarlık harcama gücüne sahipler. Kullandıkları markanın kontrolü tamamen kendilerinde olsun, aynı kendileri gibi markanın da keskin fikirleri olsun istiyorlar. Reklamlarında siyasi ve kültürel meselelerle ilgili kesin tavır koyan

markalara saygı gösterdiklerini söylüyorlar. Suya sabuna dokunmayan marka olup gözlerine girmek zor. Gerçi Y kuşağı da markada sosyal içerik, yaşına ve kişiliğine saygı istiyor ama, “Dünya için iyilikleri olsun yeter” diyor; ideolojik beklenti düşük görünüyor.

(6) Çokçular’ın içerik tüketimini anlamak için 5-17 yaş grubunun medya kullanımı da derinlemesine araştırılmış. İki buçuk yıl süren araştırmadan, önceki kuşaklara göre çok farklı sonuçlar çıkmış. En önemli fark bunların ‘mobil kuşak’ olması. Telefon ve tablette seyretmek, oynamak, alışveriş yapmak ve öğrenmekte onların üstüne yok. Tüketici odaklı internetin bütün avantajlarını kullanmayı biliyorlar. İçerik ve platformlar üzerinde tam kontrol istiyorlar. Medya ve sosyal platformlar, oyun ve eğlence anlayışlarıyla bütünleşmiş bulunuyor. Çokçular’ın sosyal medya kullanımı, nerede, nasıl, hangi ruh halinde bulduklarına ve ne kadar zamanları olduğuna göre değişiyor. Bu nedenle markaların, Çokçular’ın keyfine uygun hem uzun hem kısa içerik sunması gerekiyor. Bu kuşak trendleri çok çabuk tüketiyor, bir sosyal medyadan yeni platformlara jet hızıyla akıyorlar.

(7) Araştırma yazarları diyor ki: Bu kuşak içerik tüketimi, marka tanıtımı ve satın alma konusunda belirleyici güç haline geliyor. Çeşitlilik gösteren bireylerden oluşan ve ihmal edilmeye tahammülü olmayan bu grubu anlamak için onların hızına yetişmek; etkin bir bağ kurabilmek için geleneksel reklam ve pazarlama modellerini terk edip yeni stratejiler geliştirmek gerekiyor. Peki bu Z kuşağı kimleri beğeniyor, model alıyor? Jennifer Lawrence, Rihanna, TV’de ‘The Science Guy’ programını yapan bilimadamı Bill Nye ve Elon Musk’ı seviyorlar. Beyonce, Selena Gomez ve Kylie Jenner ise en ‘cool’ buldukları şöhretler.

bron: htgazete.com.tr

Bir Şehir Değil, Bir Şiir: Sagalassos

(1) Anadolu'nun en görkemli anıtsal çeşmelerinden biri 'Antoninler Çeşmesi'; binlerce parça yıllar süren emekle bir araya getirilerek ayağa kaldırılmış, oluklarından binlerce yıl önceki gibi dağ suları akıyor. Burası Sagalassos... Binlerce yıllık izleri, yolu, agorası, anıtsal yapıları ile ağır ağır **ayağa kalkmakta olan** çok güzel bir antik Anadolu şehri.

(2) Önce Ağlasun'u duymuştum. 70'lerde soluk soluğa okuduğumuz, çoğu dizelerini de ezberden bildiğimiz şair Hasan Hüseyin, eşi öğretmen Azime Korkmazgil'in memleketi olan Burdur'un Ağlasun kasabasına yerleşmiş; 'Ağlasun Aşşafağı' adıyla da, Anadolu'nun doğasını ve tarihini harman eden destansı bir 'nehir şiir' yayımlamıştı.

(3) Yıllar sonra, Antalya-Burdur yolunda Ağlasun ve Sagalassos levhalarını görünce, erken yaşta yitirdiğimiz Hasan Hüseyin'i de anarak, çocuklarımla levhaların gösterdiği yola yöneldik. Yarım saati aşan bir yeşil yolculuğun sonunda karşımıza Ağlasun çıktı. Ağlasun, Korkmazgil'in dizelerinde söylediği gibiydi: "Ağlasun dedikleri bir yaşlı çınar / iki kerpiç dağ başında / bir تنها pınar..."

(4) Asıl derdimiz yön levhasında yazılı tarihi şehri görmek olduğundan, yukarıya, kuzeydeki yamaçlara doğru yolumuza devam ettik. 6-7 km. sonra karşımızda bambaşka bir tablo vardı: Çok güzel bir antik Anadolu şehri: Sagalassos!

.....7.....

(5) Bilimsel metinlerde 1700'lerde Avrupalı gezginler tarafından keşfedildiği yazılan bu antik şehrin tarihinin çok eskilere gittiği biliniyor. Ama yükselişi İmparator Augustus döneminde olmuş. Augustus'un Roma topraklarını kavuşturduğu barış ortamının sağladığı olanaklardan Sagalassos da payını almış. Yolları yapılmış, çevresindeki bereketli ovaların ürünlerini ve toprağın sırlı kaplar yapmak için verdiği olanakların eserlerini limanlara ulaştırmanın zenginliğine kavuşmuş.

(6) Anadolu'yu defalarca ziyaret eden İmparator Hadrian döneminde ise, 'Psidia bölgesinin birinci kenti' olarak onurlandırılmış. İmparatorluğun verdiği bu sıfat, Sagalassos'un ekonomik ve toplumsal olarak daha da güçlenmesine yol açmış. Bugün uzun restorasyon çabalarıyla ayağa kalkışını hayranlıkla izlediğimiz görkemli anıtsal yapılar, bu dönemde yaşanan refah ve bolluğun eserleri.

Felaket asırları

(7) Sagalassos'un beşinci yüzyıla kadar süren yükselişi, sonraki yüzyıllarda büyük depremler ve ardından gelen salgın hastalıklarla sona ermiş. Birinci binyıl sonlarına kadar zayıflayarak süren yaşam, Asyalı kavimlerin istilasıyla yamaçlardaki eski yerleşim yerinden aşağıya, bugünkü Ağlasun yöresine taşınmış.

Marc Bey

(8) Sagalassos'a 25 yıldan fazla emek veren Prof. Waelkens, Ağlasun'un en tanınmış isimlerinden biri olmuş; çevrede herkes ona 'Marc Bey' diyor. Marc Bey ve ekibi, insanda hayranlık uyandıran işler yapmışlar. Sadece bilimsel bir kazı yapmak ve bulgularını yayımlanmakla yetinmemişler. Eserlerin restorasyonuna da büyük emek ve çaba harcayarak, Torosların yamaçlarında görenleri şaşkınlığa uğratan bir antik şehri ayağa kaldırmışlar. Neon Kütüphanesi, Heroon (Kahramanlık Anıtı), Helenistik Çeşme, Antoninler Çeşmesi bunların başlıcaları...

Rüyaların kenti

(9) Sagalassos buluntuları, 'Rüyaların Kenti' adıyla 2011/2012 yıllarında Belçika'da, Galya Roma Müzesi'nde sergilendi. Sekiz ay süren sergiyi, küçük bir kent olan Tongeren'de 150 binden fazla kişi ziyaret etti. Şimdi, hem Sagalassos hem de Ağlasun, önceki yıllara göre çok daha geniş olanaklarla konuklarını karşılamaya hazır durumda. Marc Bey birkaç yıl önce emekli oldu. Sagalassos'la ilgisini elbet sürdürüyor, sanırım yaşamı boyunca da sürdürecektir. Kazıya, onun çalışma arkadaşlarından Prof. Poblome başkanlık ediyor.

(10) Ağlasun da, artık '...bir yaşlı çınar... dağ başında / bir تنها pınar' değil! Yaşlı çınar yine yerinde duruyor, ama dağ başındaki 'tenha pınar'lar görkemli çeşmelere dönmüş, gövdelerinden coşkuyla akan sular bin yılların anılarını, acılarını, sevinçlerini, türkü türkü aşağıdaki ovaya aktarıyor.

Çevre tarihle dolu

(11) Ağlasun'a son gidişimde, büyük bir şans eseri Azime Hanım da kasabadaydı. Eşimle birlikte ziyaret ettik. Büyük ozanın mütevazı evi, küçük bir edebiyat müzesi gibiydi. Kitaplar, çoğu tanıdık fotoğraflar, tablolar, anılar... Hasan Hüseyin'den, şiirlerinden, Sagalassos'tan, Anadolu'dan, Ağlasun'dan söz ettik...

(12) Benim için Sagalassos, Ağlasun'la özdeşleşmiş bir yurt köşesidir. Ağlasun deyince de aklıma hep Hasan Hüseyin ve onun mısraları gelir: "Ve tuz dağı, gözyaşı / Ağlasun Ayşafağı / Ağlasun Ayşafağı.." O yüzden midir, nedir? Sagalassos sanki bir antik şehir değil, çok sevdiğim ve dilimden düşürmediğim eski bir şiir gibidir.

bron: Hürriyet

Dalgın Suların Güzelliği

(1) Köyceğiz Gölü denize varacak yolların peşine mi düşmüş yoksa Akdeniz su içecek bir göl mü aramış? Dalyan'dan bindiğim dolmuş tekneyle dolambacı andıran kanalların dalgın dalgın akan sularında ilerlerken kafamda böyle bir soru doğuyor. Yaz günlerinde moda olan şarkılardan birini o sırada

çalmaya başlıyor kaptan. Hoparlörden yükselen ritim etkisini hemen gösteriyor. Birkaç turist dans etmeye başlıyor. Sakin sularda, sazlıkların arasında ilerlerken birden hareketleniyor teknenin içi. O zaman şunu fark ediyorum: Köyceğiz Gölü'nün Akdeniz ile bağı da teknede yaşadığıma benziyor. Gölün dingin suları İztuzu kumsalında deniz ile buluştuğunda, birdenbire dalgalarla karşılaşır dans etmeye başlıyor. Sanırım Dalyan ve çevresini etkileyici kılan şeylerden biri de doğadaki bu buluşmalar. Bunlardan birini artık ünü Dalyan'ı çoktan aşmış olan caretta caretta gerçekleştiriyor. Her yıl yaz aylarında, annelerinin kumun altına gömdüğü yumurtalardan çıkan yavru deniz kaplumbağaları denize iniyor. Caretta caretta Dalyan'ın da sembolü. Bir sabah gün doğumunda İztuzu kumsalında yürürken onların izleriyle karşılaşıyorum. Bu ayak izleri yeryüzüne bırakılmış harfler gibi görünüyor bana ve coğrafyanın da gizli bir lisanı olduğunu hissettiriyor. Bu dili anlamak için Köyceğiz ile Dalyan arasında her gün küçük geziler yapmaya başlıyorum.

(2) Böylece plaja giden yolda asfaltın iki yanındaki zakkumların arasından geçerek yol alan bisikletlilerle, Likya uygarlığının sır küpü gibi duran kaya mezarlarıyla, sazlıklarla örülü deltayla, Antik Çağ'da ürettiği ve göz merhemi yapımında kullanılan tuzu ile de ünlü Kaunos'la tanışıyorum. Gölün dip sularında dolaşan mavi yengeçlerle, leylek yuvalarıyla ünlü Ortaca restoranlarıyla, sıcak kükürtlü sular içinde yapılan çamur banyolarıyla da...

(3) Sazlıkların arasında sabah...

Dalyan'daki sabahlarımdan birinde, gün doğumunda, güneş daha tepelerin ardından görünmeden sulardaki karanlık yavaş yavaş turuncuya dönüyor. Sazlıklardan neşeli kuş sesleri yükseliyor. Sonra ışıkla yıkanmaya başlıyor Köyceğiz Gölü ve ötesindeki Akdeniz. Tekneciler gelecek yolcular için güverteye yastıkları dizerek hazırlık yapıyor. Kanallarda fazla dalga yapmadıkları ve sazlıkların doğal dokusunu bozmadıkları için piyade tekneleri kullanılıyor. Göl kıyısında kahvaltı veren

lokantaların ilk müşterileri masalarına yerleşiyorlar. Balıkçılar, dalyana girip ağların içini dolduran kefalleri kepçelerle sudan alıyorlar. Deniz kıyısına havlular seriliyor, şemsiyeler açılıyor, güneş kremleri çantalardan çıkarılıyor. İnsanlar koşarak kendilerini İztuzu'nda dalgalara atarken, mutsuzluklarını, yürek sızılarını da unutuyorlar.

(4) Kıyıda bunlar olurken Kaunos Antik Kenti'nde kazıbilimciler büyük bir sabırla toprağın altından çıkardıkları buluntularla geçmişin dilini çözmeye çalışıyor. Yaşamlarını Kaunos Antik Kenti'ne adayan iki kazıbilim duayeni, Baki Öğün ve Cengiz Işık şöyle diyor gezi önerilerinin başında: "Sizlere tavsiyemiz, istenirse eğer, önce Akropolis'i ziyaret etmenizdir. Değilse, Tiyatro, Ölçüm Platformu ve üzerinde Kubbeli Kilise ile Roma hamamının yer aldığı Palaestra Terası Düzlüğü gezilmelidir. Hamam binasının hemen güneybatı köşesi önündeki yaşlı çitlembik ağacının gölgesi altında biraz soluk almak; limanları, Küçük Akropolis'i ve şehir surları ile birlikte Aşağı Kent'ten başlayarak doyumsuz bir panorama sunacaktır sizlere." Ziyaretçilere hangi ağacın gölgesinde mola vereceklerini söyleyecek kadar ince düşünen iki güzel insanın verdiği emeklere teşekkür edede bir akşamüzerinin serinliğinde Kaunos'u dolaşıyorum. MÖ 4. yüzyılda inşa edilen Akropolis'e çıktığımda, aşağıdaki olağanüstü görüntünün içindeki yeşil dalgın sular, mavi denizin dalgalarıyla buluşmaya devam ediyor.

(5) Dalyan'ın çevresinde

Dalyan'ın su kanallarını ve İztuzu kumsalını yukarıdan görmek için Dalyan'a ve deltaya bakmak, coğrafyanın 17 üzerinde yapılan bir anatomi dersi gibi. Su kanalları yeşil damarlar gibi yayılıyor yeryüzüne. Feneri zar zor seçilen Delikada; Gökgöl, Ekincik Koyu ve gönlünüzü çelen ufuk çizgisi de görüş alanınızda. Radar Tepesi'ne çıktığınız aracınızla diğer günlerde Dalyan'ın çevresinde tur atmak, tarihle doğanın hakkını tam olarak verebilmek için iyi bir karar olur doğrusu. Böylece Aşı Koyu'na, Bakardi Plajı'na, ekolojik köy Çandır'a, Yuvarlak Çay'a kadar da uzanabilirsiniz. Hatta Sandras Dağı'nın zirvesine doğru Yayla (Ağla) Köyü'ne de çıkabilirsiniz. Burada sac kavurma, alabalık yiyebilirsiniz ama 'borana'yı tatmazsanız sofranız eksik kalır. Borana, kızartılmış biber ve patlıcanların üzerine sarımsaklı köy yoğurdu dökülerek yapılıyor. Eritilmiş tereyağı ve pul biber eklenerek yanında otlarla servis ediliyor. Sıkı yürüyüşçüler için Dalyan'dan Çandır Köyü'ne oradan Ekincik Koyu'na giden yaklaşık 3,5-4 saatlik yol, seyrine doyulmaz bir parkur. Dalyan'da Kaya Mezarları'na giden sandallardan birine binip karşıya geçin önce. Sonra Kaunos Antik Kenti'nin yanından Çandır'a ulaşacaksınız. Çam ağaçlarının arasından, denize inen yarların kıyısından geçip Mavi Yolculuk teknelerinin görüntülerini seyrede seyrede alacağınız bu yol, Dalyan'da geçireceğiniz günlerin unutulmazları arasına girecek. İskeledeki teknelerden biriyle Dalyan'a geri dönebilirsiniz. Varınca, o şahane Ekincik Kumsalı'nda denize girip yorgunluğunuzu atın, sonra bir deniz ürünleri menüsüyle akşam yemeğinde kendinizi ödüllendirin bence.

bron: sabah.com.tr

Bu İşin iÇİNde Milyarlar Var

(1) Bu yılın başında 300 milyon dolarlık sermayeyi Türkiye'ye getiren Bank Of China yakında İstanbul'da açacağı şubeyle Türkiye hamlesini başlatıyor. Çin Halk Cumhuriyeti'nin İstanbul Başkonsolosu Qian Bo, küresel işlem hacminde dünyanın en büyük 7. bankası olan Bank Of China'nın

İstanbul'da ilk şubesini açacağını söyledi. Bo ayrıca, İstanbul ile Çin'in Chongqing şehrinin kardeş şehir olmasını istediklerini de açıkladı. 2013'te Devlet Başkanı Xi Jinping'in açıkladığı 'Bir Kuşak, Bir Yol Projesi' kapsamında Batı'ya açılmayı hedefleyen Çin'in, İstanbul için iddialı planları var. 65 ülkede 3 milyar kişiyi ilgilendiren dev projenin Avrupa kıtasından önceki '**son durağı**' İstanbul, Çin tarafından çok önemseniyor. Çin projeye 1 trilyon dolarlık hükümet fonu ayırdı. Türkiye'ye 300 milyon dolar sermaye ile giren Bank Of China'nın, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na gerekli başvuruları yaptığını söyleyen Qian Bo, ilk şubenin Levent-Mecidiyeköy arasında olacağını söyledi.

(2) Bo, "Ülkemiz doğru hamleler yaparak dünya ekonomisine ve küresel barışa katkıda bulunmayı amaçlıyor. İstanbul Başkonsolosluğu olarak bölgemizdeki belediyelerle temasları derinleştirdik. Pekin Belediyesi, Şanghay Valiliği ve Tibet Özerk Bölgesi Komitesi İstanbul'u ziyaret etti. Geçen yıl İstanbul'a gelen 155 bin Çinli turist 2018'de artacağını düşünüyoruz" dedi. Çin'in Türkiye'nin ikinci büyük ticari ortağı olduğunu belirten Bo, "Pek çok Çin sermayeli firma, İstanbul'da iyi bir performans göstermekte. Çin ICBC Bankası, Türkiye Vakıfbank ve EXIM Bank'a finansman sağladı. Çin'in ZTE firması, NETAŞ Telekomünikasyon'un 100 milyon Amerikan dolarlık hissesini aldı. Power China, Avrasya bölgesinin merkezini İstanbul'a yerleştirdi. COSCO Shipping, Kumport Liman'ının yüzde 65'ini alarak limanın donanım, yazılım ve işleyiş kalitelerini yükseltti" dedi.

(3) Qian Bo, "Çin ile Türkiye arasındaki stratejik ilişkilerin geliştirilmesi, iki ülke halklarının temel çıkarlarına uygun. Çin Cumhurbaşkanı ile Türkiye Cumhurbaşkanı dört kere bir araya geldi. İlişkilerin sağlıklı gelişmesi için fikir birliğine varıldı, ilişkilerin geleceği için stratejik rota çizildi. Ziyaretler, Çin ile Türkiye arasındaki ticaret işbirliğinin derinleşmesine ve kültürel iletişime yön verdi. İki ülke dışişleri bakanları arasındaki görüşmeler, iki ülke liderlerinin ortak fikirlerini gerçekleştirmeye **ivme kazandırdı**" dedi. Çin Komünist Partisi kongrelerinde geçmiş dönem değerlendirmesi ve gelecek kalkınma planı düzenleniyor. 19. Ulusal Kongre, Çin'in orta halli

refah toplumu inşasının tamamlanması yolunda çok önemliydi. Dünyanın ikinci büyük ekonomisi Çin'in, global büyümeye yüzde 30 oranında katkısı ile 130 ülkenin en büyük ticaret ortağı olması, kongrenin dünya borsaları tarafından takip edilmesini sağladı.

(4) Bo, "Geçen 5 yıl Çin için olağanüstüydü. Dünya ekonomisinin canlanması çabaları yetersiz kalırken, bölgesel çatışmalar ve düzensizlikler görüldü. Dünya genelinde sorunlar şiddetlenirken Çin ekonomisi 'Yeni normal' dönemine girdi. Çin ekonomisi orta yüksek hızla büyümesini koruyor. 60 milyon yoksul yoksulluktan arındırıldı, yoksulluk oranı yüzde 10.2'den yüzde 4'ün altına indi. Her yıl 13 milyondan fazla yeni istihdam yaratılmakta. Tiangong uzay laboratuvarı, Jiaolong insanlı araştırma denizaltısı, dünyanın en büyük teleskopu Fast, karanlık maddenin varlığını araştırarak Wukong adlı uydu, dünyanın ilk kuantum uydusu Micius ve büyük jet uçağı gibi bilimsel ve teknolojik başarılarımız oldu" diye konuştu.

bron: Milliyet.com.tr

İyi Konuşmanın Sırrı Nedir?

(1) Taylor Mali, 2000 yılında Chicago'daki bir şiir yarışmasında bir gecede ismini duyurdu. New York'ta bir ortaokulda öğretmenlik yapan Mali, konuşmasında bir avukatın öğretmenlere yönelik aşağılamasına nasıl cevap verdiğinden söz ediyordu. Avukat "Elinden bir iş gelenler o işi yapıyor, hiçbir becerisi olmayanlar ise öğretmen oluyor" diyerek Mali'ye "Peki sen ne kazandın?" diye sormuştu. Mali bu soruya cevabını bir şiirle dile getirmiş. "Ben ne kazandım biliyor musun? Çocuklara sandıklarından çok daha iyisini yapabileceklerini öğrettim. Not olarak bazen 6'yı madalya gibi, 9'u ise yüze vurulmuş bir tokat gibi hissetmelerini sağladım."

Haklı öfke

(2) Şiirinde öğretmenliğin çok daha nitelikli bir meslek olduğunu, kazancının çekle senetle ölçülemeyeceğini dile getiren Mali'nin konuşması YouTube'da altı milyon kez izlenmiş. Mali, şiirinin haklı bir öfkeyle dolu olduğunu ve konuşmada bu özelliğin önemli olduğunu söylüyor. Mali'nin sunumu işle ilgili bile olsa iyi bir konuşmanın nasıl yapılması gerektiğine dair ipuçları veriyor. İçten yapılan bir konuşma güçlü bir etki bırakır. Müdürler açısından, personel toplantılarında PowerPoint slaytlarıyla yapılan sunumlar işlerinin bir parçası gibi görülüyor. Fakat kitleye yönelik konuşmalarda nelere dikkat edilmesi gerektiğine dair eğitim veren işyeri sayısı çok az. Harvard İşletme Okulu'ndan Jill Avery bu nedenle kuru, analitik bir konuşma tarzının geliştiğini söylüyor.

Doğal yaklaşım

(3) Fakat kitleye yönelik konuşma öğrenilebilir bir şey. Avery, kendi söylemek istediklerinizden çok, dinleyicilerin duymak istediklerine ağırlık vererek konuşmanın planlanmasını salık veriyor. Örneğin personel toplantısında şirketin performansı ile ilgili kötü haber vermeniz gerekiyorsa sadece üstlerinizin söylemenizi istediği şeyleri değil, morali yüksek tutmak için personelin de duymak istediği şeyleri ifade etmek gerektiğini belirtiyor.

(4) Ayrıca her konuşmayı giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olan bir hikaye olarak ele almak gerekir. Sadece bazı bilgilerin ve rakamların sıralandığı bir konuşma değil, dinleyicileri bir yerden başka bir yere taşıyan bir yolculuk olmalıdır konuşmada. Avery'nin verdiği iyi konuşma örneklerinden birinde, Mad Man adlı Amerikan TV dizisinde bir reklamcının kendi aile fotoğraflarını içeren duygusal bir sunum yoluyla Kodak şirketinde işe alınması anlatılıyor.

İyi bir konuşma için

(5) Sadece kendi söylemek istediklerinize değil, dinleyicilerin duymak istediği şeyler üzerinde yoğunlaşın. Konuşmanızın bir iskeleti, giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olsun. Söylediklerinize herhangi bir katkısı olmadıkça slayt ve diğer görsellerden kaçının. Sunum yapan kişilerin genellikle slayt ve grafik gibi görsellerin arkasına sığınarak kötü konuşmalarını kapatmaya çalışmalarına çok sık rastlanıyor.

(6) Avery, önce konuşmanın çerçevesini iyi kurmak gerektiğini, diğer medya araçlarına ise ancak ihtiyaç varsa, sunuma ek bir değer katacaksa başvurmanın iyi olacağını söylüyor. “Tarihteki iyi hatiplerin PowerPoint’i yoktu.” diyor. Görsellerde ise metin değil, sadece konuşmanın vurgu noktalarını destekleyecek şeylere başvurmak gerektiğini belirtiyor. Asıl konuşmadan önce, tanıdığınız ve güvendiğiniz birinin önünde prova yapmak işe yarar. Konuşurken sergilediğiniz herhangi bir tikiniz varsa bu aşamada tespit edip giderebilirsiniz.

(7) Kitlelere yönelik konuşma yaparken sadece sizin korkmadığınızı, herkesin korku yaşadığını bilmek de rahatlatıcı olabilir. Taylor Mali daha sonra öğretmenliği bırakıp konuşmacı olarak işe başlamış. Çoğunlukla öğretmenlerin düzenlediği etkinliklere konuşmacı olarak çağrılıyor. “İyi bir konuşmanın ilk adımı, konuşmaya hak ettiği duyguyu katmaktan geçiyor.” diyor Mali.

bron: bbc.com/turkce

Müzik ve Mutluluk

(1) 'Yağmur Altında – Singing in The Rain' gibi bir müzikalin tadını çıkarmak, aşırı duyguların olduğu anlarda şarkı söylemeye ve dans etmeye başlayabilmenin mümkün olduğuna inanmayı gerektirir. Müzikal parçalar bir karakterin ruh halini anlamamıza yardımcı olur. 'The Sound of Music – Neşeli Günler'i ele alalım. Yaşadığı manastıra uygun olmayan bir rahibenin, dağların tepesinde şarkı söylemesi, mutluluğu bulmasına yardımcı olmak için yeterlidir. Bu karakter, yedi mutsuz çocuğa şarkı söyleme mucizesini öğretmiştir.

(2) Böyle sevimli müziklerden hoşlanıyorsanız, yalnız değilsiniz. Ünlü dilbilimci Steven Pinker, müziği 'işitsel peynirli kek' olarak adlandırdı; hiçbir amacı olmayan ve kazara bir dil olarak gelişen bir şey. Aramızdaki en küçümseyici kişi olsanız bile, hoşlandığınız bir şarkıyı duymanın ruh halinizi tümüyle değiştirdiğini inkar etmeniz zor olurdu. Bu nedenle bazı bilim insanları zamanlarını, insanları beyin tarama makinelerine yerleştirmekle geçiriyorlar ve onlara ezgiler dinletiyorlar. Hepimiz farklı müzik türlerini tercih ettiğimiz için, müzik imkansız bir çalışma alanı gibi görünse de, müziğin işlenmesinin biyolojimize nasıl yerleştiğini saptamaya başlıyorlar. Bebekler bile farklı müzik türleri arasında karar verme yeteneği ile dünyaya gelirler. Dinlediğimiz bir şarkı ile vücudumuzun ona nasıl tepki vereceği arasındaki bağlantıyı anlamak, hastalık ve depresyon gibi beyin karmaşıklıklarını tedavi etmek için büyük etkilere sahip olabilir.

(3) Müzik, beynimizin o kadar çok bölümünü harekete geçirir ki dil gibi diğer görevler ve konular için yaptığımız şekilde bir müzik merkezimiz olduğunu söylemek imkansızdır. Bir şarkı duyduğumuzda frontal ve temporal loblar ritim, ses perdesi ve melodi gibi şeyleri çözmek için çalışan farklı beyin hücreleriyle sesleri işler. Birçok araştırmacı, bu eylemin çoğunun sağ beyinde gerçekleştiğine inanıyor olsa da bazıları da müziği sağ beyin veya sol beyin etkinliğine indirgemenin mümkün olmadığını söylüyor. Beyin aktivitesi nerede gerçekleşirse gerçekleşsin, kişinin dinlediği müzikle nasıl bir deneyimi olduğu da dahil olmak üzere, müziğin canlı ya da kayıt olması, sözlü ya da sözsüz olması gibi birçok faktöre göre farklılıklar görülür. Şarkının sözleri varsa, beynin dil sürecini işleyen Broca ve Wernicke bölümleri devreye girer. Araştırmacılar şarkıların görsel korteksimizi aktive edebildiğini buldu, belki de beynimiz ses perdesi ve tonundaki değişikliklerin görsel bir imajını oluşturmaya çalıştığı içindir. Şarkılar motor kortekste nöronları tetikler ve böylece ayağınızla ritim tutmaya başlarsınız. Beyincik, daha önce duyulan diğer tüm şarkılara dayalı olarak, bir müzik parçasının nereye gideceğini anlamaya çalışarak harekete geçer.

(4) Müziğin bir parçasının işitilmesi de hatıralara bağlıdır: İlk öpücükte çalınan şarkıysa, hafızanın saklandığı alın korteksi aydınlanır. Bu, Alzheimer hastalığı tahribine kapılan son beyin bölgelerinden olduğu için araştırmacılar hastaların, dün ne yaptıklarını hatırlayamamasalar bile, duruma göre, çok uzun zaman önceki şarkıları hatırlayabildiklerini keşfetti. Beynin birçok kısmı, bir müzik parçasını deşifre etmeyle ilgiliyken, beyin görüntüleme taramaları müzikle duygusal tepkimizin beyinde de gerçekleştiğini göstermektedir. Araştırmacılar, temporal lobuna zarar veren bir kadın hakkında yapılan bir araştırmada, kadının ezgileri ayırt edemediği halde, mutlu ya da üzgün melodileri duymaktan bekleyebileceğiniz duygusal tepkiyi hala elde edebildiğini keşfetti. Daha fazla görüntüleme çalışmaları, mutlu olmasını beklediğimiz müziği, bir çikolata veya keyif verici maddelerin verdiği mutluluk etkisiyle aynı olarak beynin ödül merkezlerini aktive ederek dopamin salgıladığını gösterdi. Bu, radyonuzun bir antidepresanın yerini alabileceği anlamına mı geliyor?

(5) Müziğin beyindeki etkileri üzerine yapılan nörolojik çalışmalar, bir müzik parçasını canlandırmak ve duygusal olarak tepki vermek için devrelerimiz olduğunu gösterdi. Aslında bu süreç çok erken başlıyor. Bir araştırma, beş aylık bebeklerin neşeli şarkılara tepki gösterdiğini, dokuz aylık bebeklerin ise hüzünlü şarkılardan etkilendiğini ortaya koymuştur. Büyüdükçe, müziğin getirdiği fizyolojik durumlar yoğunlaşır. Genellikle hızlı bir tempo içeren ve majör perdeyle yazılmış olan mutlu bir müzik, fiziksel mutluluk belirtisi olarak kişinin daha hızlı nefes almasına neden olabilir. Benzer şekilde, minör perdeli ve çok yavaş olan hüzünlü bir müzik de nabzın yavaşlamasına ve tansiyonun yükselmesine neden olur. Bu sadece hareketli müziklerin faydalı olduğunu gösteriyor gibi görünüyor, fakat iyi bir ağlamanın veya bağırsak boşalımının değerini bilen herkes, hüzünlü müziğin dolaylı olarak mutluluk getirebileceğini görebilir. Müziğin **31** üzerindeki etkisini bilmek, sonuç olarak bir hastanın tedavisini etkileyebilir ve hastanın bakımı için bir zenginlik olabilir. Örneğin, müziğin ameliyatlardan sonra hastaların bağırsıklık sistemlerini artırdığı, böylece kalp cerrahisinden kaynaklanan komplikasyonları azalttığı tespit edildi.

(6) Stresi azaltmak ve müziğin getireceği mutluluktan yararlanabilmek için hasta olmanız gerekmez. Canlı müzik, toplumsal bağları şekillendirmenin bir yolunu sağladığı için en güçlü mutluluk tetikleyicisi olabilir. Sizinle aynı şeyi yapmaktan hoşlanan insanlarla bir odaya girdiğinizde, mutluluk arayışında kanıtlanmış bir faktör olarak daha çok arkadaşlık kurabilirsiniz. Ancak, çok fazla müziğin her zaman çok iyi olamayacağını da belirtmek gerekir. Müzik, beynimizdeki ödül noktasını harekete geçirdiği için, beslenemeyen bir bağımlılık haline gelebilir. Çevremizde sürekli müziğe maruz kalmamız, bizi hissizleştirebilir. Şimdi kulaklıklarınızı çıkarın ki daha sonra sevdiğiniz şarkı size daha tatlı gelebilsin.

bron: Düşünbil

Ejderhaları Herkes Bilir!

(1) 'Hayal etmek', gerçekte duygularla algılanamayan şeylerle ilgili bir tasarım oluşturmak ya da henüz var olmayan eylemleri zihinsel olarak değerlendirmektir. Bu da zihnin özgür bir oyunudur. Çocuklarda kendiliğinden olan, yetişkinlerde ise zaman içinde tozlanmış, gündelik hayatın detaylarıyla törpülenmiş, tozlarını kaldırıp harekete geçirmek için çoğunlukla çaba isteyen bir kavram...

(2) Çocukken çok daha içli dışlı olduğumuz masallar ve içimizden gelen örselenmemiş kaynak vasıtasıyla tanıyoruz hayal gücünü; yaşımız büyüdükçe hayal ürünü olana 34 gözlerle bakmaya, onu küçümsemeye meylediyoruz. 'Çocukça' buluyoruz ejderhaları, büyücüleri ve süper kahramanları... "Ben kurmaca okuyamıyorum" diyen birçok yetişkin tanıyorum; onlar için kurmaca ciddi bir iş değil. Tarih kitaplarına, biyografilere, ekonomik gidişata ciddi diyorlar genellikle. Ejderhaların ölüler ordusuyla karşılaşmasını 'yalan' sayıp ev kredilerine, borsaya, evlilik programlarına, intikamlı, marazi aşklı derinliksiz dizi dünyalarına inanmayı seçiyorlar yetişkinler genellikle... Bu genel algıya rağmen *Game of Thrones* dünya üzerinde en heyecanla beklenen, üzerine en çok yazılıp çizilen, yeni bölümleri *hack*'lenerek genel kullanıma yayılan bir iş olabiliyor.

Herkes aittir, kimseye aittir değil

(3) Şimdi düşünün, neden Westeros isminde, hayali bir kıtadaki, hayali kralların savaşı 1970'li yıllarda İstanbul'da geçen bir mahalle kavgasının hikâyesinden daha fazla izlenir? Dünyanın birçok farklı noktasında çekilen dev bir prodüksiyon olduğu için, çok iyi bir pazarlama takımına sahip olduğu için; evet. Ama daha da önemlisi: Kimseye aittir olmadığı ve aynı zamanda herkese aittir olduğu için.

(4) 'Gerçekçi kurmaca' kültüre özelken 'fantezi kurgu' kültürün, zamanın ve mekânın getirdiği tüm özelliklerden uzak olma özgürlüğüne sahip. Hepimizin yaşadığı günlük hayatın sıkıcı detayları fantezinin içinde yer almıyor. Westeros'ta cep telefonları, trafik, inşaat vinçleri olmayacağı gibi aynı zamanda İstanbul'da ya da New York'ta geçen bir hikâyeye ejderha eklemek kolay değil. Fantezi kurgu aslında dünyadaki tüm insanların içinden geçtiği insani durumları, duyguları, olayları kimseye aittir olmayan bir platformda sunuyor okuyucuya / izleyiciye. Yedi krallığın iktidar savaşı sırasında yaşanan aile dramları, aşk ilişkileri vesairenin toplamıdır *Game of Thrones* da nihayetinde.

Ejderhaları bilmek

(5) Fantezi kurgunun yaşayan en büyük yazarlarından Ursula K. Le Guin der ki: “Herhangi bir yerde yaşayan herhangi bir kişi, daha önce hayatında hiç görmemiş olsa da, bir ejderhanın ne olduğunu bilir.” Onu evrensel yapan ve dünyanın bin bir yerindeki insanları peşine takan kısmı da bu bence. Ejderhaları biliyoruz. Çocuklar gibi. İki yaşındaki bir çocuğun hayatında hiç görmediği dinazor isimli yaratığın yatağının altında saklandığını sanıp, ondan korkması gibi derinden gelen bir bağımız var ejderhalarla (büyücülerle, uçan insanlarla, dünyayı dize getiren küçük kızlarla)... Seversiniz, sevmezsiniz o ayrı ama illa ki bilirsiniz. Kadim bir bilgi bu. Çocukların gayet iyi farkında olduğu, yetişkinlerinse o tarafa bakmayı ihmal ettiği için unuttuğu...

(6) Le Guin diyor ki: “Yetişkinlerin çoğu fanteziden korkarlar. Çünkü fantezideki hakikatin yaşamaya mecbur edildikleri ve kabullendikleri hayatın sahteliğine, kofluğuna ve gereksizliğine, sıradanlığına karşı bir meydan okuma olduğunu bilirler.”

Yedinci sezonun getirdikleri

(7) ‘*Game of Thrones*’ün yedinci sezonu şimdiye kadar olanlardan bir hayli farklı. Karakterlerin üçlü beşli gruplar halinde bir araya geldiği; hikayenin tümünün Westeros’ta akmaya başladığı yedinci sezonun diğerlerinden en büyük farkı kitabın yazarı George R.R. Martin’in artık senaryoya katkı sağlamıyor oluşu. Altıncı sezondan itibaren senaryodan çekilen yazarın eksikliği sıkı izleyici için bariz bir şekilde ortada.

(8) İkinci büyük fark da önceki sezonlarda bölümlerce süren ‘bir yerden diğerine gitme işi’nin neredeyse internet hızına ulaşmış olması. Eski sezonlarda karakterler bir yerden diğerine gidene kadar akla hayale gelmez maceralar yaşarken şimdi ‘akşam bindik, sabah indik’ tadında akıyorlar.

(9) Hikâyede olanlara gelince, Jon Snow tepkisel, salak, fedakâr bir kahraman olmayı sürdürürken, Cersei deli kraliçe olma yolunda azimle ilerliyor. Akla hayale gelmeyen zorluklardan geçip evlerinde buluşan Stark kızlarının çekişmesi sadık izleyicinin sinirini bozuyor. Ejderhalardan birinin öleceğini, Daenerys ve Jon’un bir şekilde aşka düşeceğini biliyoruz şimdiden, yabancı basın spekülâtorleri ise Bran’in Gece Kralı olma ihtimali üzerinde konuşuyor. Görünen o ki aşırı hızlı ve G.R.R. Martin’in bakış açısından eksik olan GOT televizyon tarihinin unutulmayanları arasındaki yıldızlı yerini çoktan aldı. Yaşasın fantezi kurgu o zaman!..

bron: dceliktaban@htgazete.com.tr

Karpuzun Gizli Tarihi

(1) Karpuzun tadına bakmayı ‘meleklerin ne yediğini’ anlamaya benzetmişti Mark Twain. Fakat melekler karpuzun yabani atasını yeselerdi mideleri bulanırdı. Çünkü bu ata, etli kısmı açık yeşil renkte, sert ve acımsı bir meyveydi. Farklı ülkelerde ve kültürlerde kuşaklar boyunca uygulanan seçiciliğe dayalı ıslah, piknik sofralarımızın alışılmış görüntüsü olan kırmızı renkli tatlı meyveyi yarattı.

(2) Bu destansı tarihin büyük bir bölümü antik çağlarda kaybolup gitmişti. Ancak İsrail’deki Zirai Araştırma Kurumu bahçecilik uzmanı Harry Paris, yıllarca çalışarak ipuçları toplamayı başardı. Eski çağlardan kalma İbranice yazılar, Mısır mezarlarındaki buluntular ve ortaçağ çizimlerini de içeren bu ipuçları yardımıyla karpuzun 5 bin yıllık muhteşem değişiminin kaydını çıkardı.

Nereden nereye

(3) Bilim insanları, karpuzun atasının – esas karpuz diyebiliriz buna – Afrika’da yetiştirildiği, oradan Akdeniz ülkelerine doğru kuzeye ve sonra da Avrupa’nın başka yerlerine yayıldığı konusunda hemfikir. Ancak fikir birliği burada sona eriyor. Atalık karpuz aslen Batı Afrika’da mı yetişiyordu, Güney Afrika’da mı, yoksa Kuzeydoğu Afrika’da mı? Teoriler haritanın her tarafına yayılmış durumda. “Tarihi daha en başından karmakarışık edilmiş” diyen Paris, 18. yüzyıldan başlayarak karpuz sınıflandırmalarını birbirine karıştıran taksonomistleri suçluyor. İnsanlar binlerce yıldır karpuz yiyor. Arkeologlar Libya’daki 5 bin yıllık bir yerleşimde meyve kalıntıları arasında karpuz çekirdekleri de bulduğu için biliyoruz bunu. Mısır’da, Kral Tutankamun’un mezarı da dahil 4 bin yıl önce inşa edilen mezarlarda karpuz resimlerinin yanı sıra karpuz çekirdekleri de bulundu. Bir mezar resmi özellikle öne çıkıyor. Çizimde betimlenen karpuz, yabani olanlar gibi yuvarlak değil. Şimdakilere benzeyen oval biçimi, ıslah edilmiş bir çeşit olduğunu gösteriyor.

(4) Paris, karpuz ıslah etmeye başlayan Mısırlıların ilk değiştirmek istediği özelliğin tat olduğuna inanıyor. Acımsı tadın nedeni tek bir dominant gen olduğundan bunu ıslah yoluyla ortadan kaldırmak oldukça kolay olmuştu büyük olasılıkla. Bunun ardından üreticiler, başka özellikler için seçici üretime başlamışlardı. Servis tabağının en üstünde duran oval bir karpuzun görüldüğü mezar resmi, meyvenin nasıl değişim geçirdiğine dair ipucu veriyor. Taze olarak servis yapıldığına göre kesip yenecek kadar yumuşak olması gerekiyordu. Sert etli kısmı ve bunu sulu bir posaya dönüştürmek için dövülmesi ihtiyacı ortadan kalkmıştı. Meyve artık sert ve acı olmayabilirdi ama günümüzde zevkle yediğimiz tatlı ve olgun karpuz olarak gelişimini henüz tamamlamamıştı.

Karpuzun yolculuğu

(5) MÖ 2000 yılından sonra karpuzun geçirdiği tarihi yolculuğu tıbbi kitaplar, seyahat günlükleri, yemek tarifleri ve dini yazılardan ayıklamak gerekiyor. Farklı kaynakları inceleyen ve tanımlarını karşılaştıran Paris, karpuzun antik isimlerini ve çeşitli kullanım yollarını bulmayı başarmış. MÖ 400 ila MS 500 yılları arasından kalma yazılar, karpuzun kuzeydoğu Afrika'dan Akdeniz ülkelerine yayıldığını ortaya koyuyor. Paris karpuzun yayılma nedeninin, ticaret ve değiş tokuşun yanı sıra uzun yolculuklar sırasında doğal su matarası olarak işlev görmesi olduğu tahmininde bulunuyor.

(6) Karpuzla eski Yunancada *pepon* deniliyordu. Hipokrat ve Dioskorides de dahil birçok doktor, sağaltıcı özelliklerinden dolayı meyveyi övüyordu. İdrar söktürücü olarak kullanılıyor, serinletici ıslak kabuğunu kafaya koymak suretiyle güneş çarpmasına uğrayan çocukları iyileştirmek için öneriliyordu. *Pepon* severler arasında Romalı doğa araştırmacısı Baba Pliny de vardı ve bu meyveyi birinci yüzyılda hazırladığı *Historia Naturalis* ansiklopedisinde 'maksimum soğutucu' -son derece serinletici bir yiyecek- olarak tanımlamıştı.

(7) Paris, karpuzun eski İbranice adının *avattihim* olduğunu saptamış. Binlerce yıl önce İsrail'de yazılan Musevi Yasalarına dair üç kitapta (Mişna, Tosefta ve Kudüs Talmudu) bunlara dair ipuçları bulmuş. İbranice yazılar arasında en ilginç olanı, MS 200 civarında yazılmış bir risale. Bu belge, vergi olarak alınmış karpuzları incir, üzüm ve nar ile aynı kategoriye koyuyordu. Peki tüm bu meyvelerin ortak noktası ne? Hepsi tatlı. Üçüncü yüzyıla gelindiğinde tatsız karpuz bir tatlıya dönüşmüştü. Ve eğer İsrail'de tatlı karpuz varsa muhtemelen Akdeniz'e de yayılmıştı.

Rengarenk lezzet

(8) O dönemden kalma betimlemeler olgun karpuzun içinin sarımsı olduğunu gösteriyor. Aynı şekilde, İsrail'deki MS 425 yılından kalma Bizans mozaiklerinde kesilmiş olarak görülen bir karpuzun da etli kısmı sarı-turuncu. Daha sonraki yıllar içinde karpuz bildiğimiz kırmızı rengine kavuşmuştu. Bunun nedeni, kırmızı renk geninin şeker oranını belirleyen gen ile eşleşmiş olması. Karpuz daha da tatlı hale gelecek şekilde ıslah edildikçe eti de zaman içinde renk değiştirmişti.

bron: National Geographic

Lees bij de volgende teksten steeds eerst de vraag voordat je de tekst zelf raadpleegt.

Tekst 9

Yaraticilikla Para Kazanmak

Sanatçı ruhlu insanların seçebilecekleri meslek yelpazesi oldukça geniş. Eğer tasarım yapmayı, çizmeyi, yaratıcılığınızı kullanmayı, hayal etmeyi seviyor ve kendinizi de sürekli olarak geliştiriyorsanız oldukça etkili bir kariyere sahip olmanız mümkün.

Sanatçı ruhlu pek çok insanın hayalinde, yaratıcılığını konuşturabileceği, ruhunu yaptığı işe koyabileceği ya da hayallerindeki tasarımı ürüne dönüştürebileceği bir işe sahip olma arzusu yer alıyor. Aldığınız eğitim yapmak istediğiniz işle paralelse şanslısınız! Bu yolda sıkı bir şekilde çalışarak başarılı olabilirsiniz. Ancak hayalinizdeki işle yaptığınız iş birbirine uymuyorsa ve kariyerinizde bir değişikliğe gitmek istiyorsanız aşağıda yer alan mesleklerle ilgili sertifika programlarına ve kurslara giderek, kendinizi yetenekleriniz ve seçiminiz doğrultusunda geliştirerek yeni bir kariyere sahip olabilirsiniz.

İşte hem para kazanabileceğiniz hem de yaratıcılığınızı kullanabileceğiniz mesleklerden bazıları:

Moda tasarımcılığı

İç-dış giyim, spor giyim, ayakkabı ve aksesuara dek oldukça geniş yelpazede iş yapılabilen bir meslek moda tasarımcılığı. Bu alanda kendini geliştirmek isteyenler için pek çok özel kurs ve üniversite bölümü de mevcut. Kurumsal bir firmada çalışmak istemeyenlerin çalışmalarını kendi girişimleri üzerinden satışa sunmaları da mümkün.

Grafik tasarımcılığı

Herhangi bir kuruma bağlı olarak çalışmak istemeyenlerin 'freelance' olarak evde de rahatlıkla çalışabileceği bir meslek grafik tasarımcılığı. Bu mesleği yapanlar, basılı ve görsel alanla ilgili bilgi sahibi olmaları nedeniyle başta reklamcılık ve yayıncılık olmak üzere pek çok alanda kendilerine iş bulabiliyor. Eğer bu alanda yeteneğinizin olduğunu düşünüyorsanız üniversitelerde yer alan grafik tasarımı bölümlerinde veya özel kurslarda kendinizi geliştirebilirsiniz.

Pasta dekoratörlüğü

Düğün pastalarından kurumsal etkinliklere, doğum günlerinden yıldönümü gibi özel kutlamalara dek birçok etkinlikte yaratıcılığınızı konuşturabileceğiniz bir meslek pastacılık. İster evde ister bir işletmede çalışarak para kazanabilir ya da isterseniz kendi işinizi kurabilirsiniz.

Endüstriyel ürün tasarımı

Endüstriyel ürün tasarımı, seri üretim var olduğu sürece ihtiyaç duyulacak mesleklerden biri. Başta fabrikaların AR-GE departmanları ve tasarım ofisleri olmak üzere pek çok alanda iş imkanı olan bu meslekte kişinin kendisini nasıl yetiştirdiğine paralel olarak çalışabileceği alanlar da çeşitleniyor.

Makyöz

Makyöz ya da makyaj sanatçılığı, son yılların en popüler ve en ilgi çeken mesleklerinden biri. Gerek tiyatro, televizyon ve sinema sektöründe gerek düğün ve özel etkinliklerde gerekse de mağazaların kozmetik departmanlarında görev alan makyözlerin çalışma alanı oldukça geniş. Bu işi yapmak isteyenler ayrıca makyaj tekniklerini ve trendlerini öğrenerek ve vizyonlarını geliştirerek kendi işlerini de kurabilirler.

Drama öğretmeni

Drama öğretmeni de son yıllarda oldukça rağbet görüyor. Üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olan veya özel eğitim kurumlarından sertifika alan pek çok kişi, resmi ya da özel eğitim kurumlarında drama öğretmeni olarak görev alabiliyor. İlköğretim öğrencilerinin sosyalleşebilmelerini ve yaratıcı düşünce yapısının gelişmesine katkıda bulunmayı amaçlayan drama eğitimi bugün yetişkinler tarafından da talep görüyor.

Oyunculuk

Böyle bir listeyi hazırlarken oyuncululuğu eklememek elbette olmaz. Sinema, dizi, tiyatro ve televizyon sektörünün gelişmesi ve Türk dizilerinin yurt dışında da popüler olması nedeniyle oyunculuk, gençlerin ve de yetişkinlerin en çok yapmak istediği mesleklerin başında geliyor. Eğer yeteneğinize güveniyorsanız konservatuarda ya da oyunculuk atölyelerinde ve okullarında eğitim alarak kendinizi geliştirebilirsiniz.

bron: kariyer.net

Usta Yönetmenlerin Meslek Sırları

Mike Goodridge, 'Yönetmenlik' isimli kitabında, sinema sanatının en önemli 'aktörleri'ni, yönetmenlerini kendi sözleriyle aktarıyor. Kitap Clint Eastwood'dan Guillermo del Toro'ya, Nuri Bilge Ceylan'dan Haneke'ye, Park Chan-wook'tan Amos Gitai'ye dünyanın en önde gelen yönetmenleriyle yapılan söyleşilerden ve Hitchcock, Godard, Bergman, Ford, Kurosawa gibi ölümsüz ustalara ait özel bölümlerden oluşuyor. Remzi Kitabevi tarafından yayımlanan 'Yönetmenlik' kitabından sizin için seçtiklerimiz:

Susanne Bier

Film yaparken, kontrolün bende olmasını isterim. Buna rağmen rahat etmek istemeyen bir yapım da var. İşin birazcık korkutucu gelmesi gerektiğini düşünüyorum. Korkmazsan, işi doğru dürüst yapman için gereken gücü kaybedersin. Oyuncuların en iyi performansı sergilemek için biraz paniklemeleri gerektiğini söylemeleri gibi. Ben de bir yönetmen olarak aynı duyguları paylaşıyorum. Elimdeki malzemedен ödüm kopmalı. Çekim günlerinin çoğunda 'sahneyi gitmesi gerektiği yere nasıl taşıyım' diye düşünürken dehşete düşmeliyim.

Clint Eastwood

Aktörlük yaptığım yıllarda zamanla oyuncularla çalışmak ilgimi çekmeye başladı ve kimi yönetmenlerle, oyunculuğa daha uyumlu olan farklı atmosferler yakaladım. Film seti başka yönetmenlerle olduğu gibi sinir bozucu, dayatmacı ya da bubi tuzaklarıyla dolu olmak zorunda değildi. Kendi teorilerimi geliştirmeye başladım ve tüm deneyimlerimi bunlara aktardım. Sinema dünyasında geçen bir hayat, diğer herhangi bir meslektekiyle aynıdır. Daima öğrencisindir. Her film farklıdır, başa çıkılması gereken farklı engeller vardır ve bu yüzden ilginçtir. Bu yüzden sinemaya devam ediyor ve zorluklarından zevk alıyorum.

Genç sinemacılara da tavsiyem; hayatta öğrendiğin ve gördüğün her şeyi kullan ve filmlerine dahil et. Bir de insanların seni güçlü fikirlerinden caydırmasına izin verme. İnsanların seni tehlikelere karşı uyarmak istediğini bil ama eğer iyi bir fikrin varsa ondan vazgeçme.

Istvan Szabo

Genç sinemacılara söyleyeceğim; herkes birbirinden farklıdır. Herkesin filmi, her oyuncu, her hikâye farklıdır. Ben şunu öğrendim: Sinemacılıkta eşsiz olan tek şey, duygu dolu, yaşayan bir insan yüzüdür. İzleyiciler ekranda gördüğü yüzleri önemsemek zorundadır, çünkü izleyiciler bu yüzlerle temsil edilir. Ama yüz, oyuncuya aittir. Seviyorum oyuncularını. Kahvede oturup hikâye anlatabilecek çok insan bulursunuz ama bir film yapmak için insanların sizin tarafınızda olmalarına ihtiyacınız var. Ekibiniz olmadan film yapamazsınız.

Pedro Almodovar

1980'lerde bu işe yeni başladığımda İspanya çok özel bir dönemden geçiyordu. Dalga dalga büyüyen bir özgürlük rüzgârı esiyor, insanlar sırf yapabilme özgürlüğünün verdiği zevki tatmak için moda, resim, sinema üzerine çalışıyordu. Piyasayı düşünmedik hiç, hatta ortada bir piyasa olup olmadığını da. Günümüzün sorunu bu: Piyasa her şey demek ve çok daha fazla rekabet var. Ama eğer henüz yolun başındaysan en güzel zamanlar onlar. Filmini sadece beş kişi izleyebilir ve umurunda olmaz. Genç sinemacılara diyeceğim, yaptığınız işler hakkında peşin hükümlü olmayın. Geleneksel ya da modern olmaya çalışmayın. Sinema yaparken sadece kendinize karşı dürüst olun. Kimseye mecbur değilsiniz.

Nuri Bilge Ceylan

'Bir Zamanlar Anadolu'da'da büyük bir ekiple çalışma hissini sevmedim. Benim ne istediğimi tam olarak bilmediklerinden, daha fazla hata yapıldı. İletişim zincirleri kolayca kopabiliyordu ve bu durum zaman zaman yanlış anlaşılmalara yol açıyordu. Sen asistanına bir şey söylüyorsun, asistanın onu kendi asistanına söylüyor, o da gidip ses mühendisiyle konuşuyor ama senin mesajın tamamıyla değişmiş oluyor. Kontrol delisiyim galiba. Elim mahkûm; çünkü yönetmen sette filmi baştan sona anlayan ve bilen tek kişidir. Teknik ekip yalnızca o an çekilen sahneye odaklanır, o sahneyi filmin diğer bölümleriyle nasıl bağlayacağını bilen yönetmendir. Her zaman başka insanların beklentilerinden sıyrılmaya, kafa olarak film yapmaya başladığım eski güzel günlere dönmeye çalışırım.

bron: Hürriyet Gazetesi